

רוב מצויין אצל שחיטה

מומחין הן (יב.)

הרב שוקי מאירסון

הקביעה "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן" מופיעה בשתי סוגיות בפ"ק בחולין. בסוגיית הפתיחה בדף ג: ובסוגיה בדף יב. הראשונים נחלקו במשמעותו של רוב זה להלכה. המקרה העומד במרכז המחלוקת הוא, אם ראה אחד ששחט ואינו יודע האם הוא מומחה או לא, ואותו אדם עדיין נמצא כאן, האם צריך לבדוק אותו במומחיותו, או שמא ניתן לסמוך על הרוב ולפוטרו בלא בדיקה.

נראה שאופן הפסיקה נובע משתי תפיסות המצויות בסוגיות, וממילא נחלקו הפוסקים מהי התפיסה שיש לפסוק להלכה.

בסוגיה בדף יב. הקביעה רוב מצויין - מומחין, הינה כלל המסייע לפתור ספיקות. דהיינו, בסוגיה אין שום דרישה שהשוחט יהיה מומחה. הסיבה שאנו רוצים לומר רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן - היא על מנת שנוכל להכריע בספיקות. אם אדם מוצא תרנגולת שחוטת בשוק, הוא יכול לסמוך על הכלל רמאצ"ש מומחין הן ולאכול את הבשר. איו כאן צורך במומחה מצד עצמו אלא רק מצד הצורך לוודא את כשרות השחיטה. המנגנון של הרוב, הוא מנגנון המכריע במקרי ספק.

לעומת זאת בסוגיה בדף ג:, הרוב הנ"ל מתפקד באופן אחר. הגמרא אומרת שכל האמוראים חולקים על לישנא קמא של רבינא בגלל הכלל רמאצ"ש מומחין הן. רבינא הצריך בדיקה אם השוחט הוא מומחה או לאו והאמוראים החולקים עליו סוברים שרמאצ"ש מומחין הן. מדוע סברתם זו גורמת להם לחלוק על רבינא? אומר רש"י:

"הלכך לא בעי למיבדקיה"

(ג: ד"ה "מומחין")

דהיינו מכיוון שברור לנו שכל אחד שבא לשחוט הוא מומחה - אין צורך לבדוק אותו. הרוב מתפקד לא כהכרעת ספק - מקרים שאנו לא יודעים האם השוחט הוא מומחה או לאו, אלא כתיאור מציאות. דהיינו, כך היא המציאות שרוב מצויין אצל שחיטה

מומחין הן ולכן אנחנו לא צריכים לבדוק את השוחטים כלל.

נראה שהראשונים נעו בין הקטבים הללו בהבנת רמאצ"ש מומחין הן. האם זהו כלי רגיל של הכרעת ספיקות, ולכן במקרים בהם ניתן לברר את הספק - נעדיף זאת. או שזהו תיאור המציאות, ולכן אם מישהו בא לשחוט לא צריך לבדוק אותו כלל שכן אני כבר יודע שהוא מומחה.

הרי"ף פסק שאם השוחט עדיין עומד כאן - צריך לבדוקו אם הוא מומחה אם לאו. רש"י (בפשטות), וכך הסבירו המהרש"א חושב שאפילו לפני שהוא שחט, אני סומך על כך שהוא מומחה, כיוון שהוא בא לשחוט.

אצל ראשונים אחרים נראה שהמושגים של הרוב כבר יותר מפותחים, אך בכל זאת אלו הם ההבנות הבסיסיות שלהם.